

ſenteria? quam male in hujusmodi malis ſaepe accuſetur acrimonia quaedam heſtica humorum ſingularis, & contra eam fiſtam dentur nocentia medicamenta? quanta ſit prudentia opus Medico daturō purgans in magno dolore illarum partium? quatenam ſaepe ſit illa poſt haec in nonnullis ſequens immedicabilis hypercathariſis? quam varia remedia, & methodus medendi requirantur ad dyſenterias curandas? quam vanum, fallax, & damnoſum ſit, ad has commendare unum, qualecunque demum ſit, medicamentum proprium? aut unam univerſalem medendi methodum? Et infinita ſimilia.

A P H T H A E.

978. **Q**uum vero in multis morbis acutis cum viſceribus inflammatis Aphthae oriuntur, de his nunc paucis agendum.

979. Sunt autem parva, rotunda, ſuperficiaria, ulcuſcula, os internum occupantia.

980. Quae examinata accurate videntur eſſe ultimi emiſſarii, quo in os liquor ſecretus effunditur ſalivofus, mucofuſque, exulcerationes, factae ex obturatione ejus canalis extremi per humorem lentum, viſcidumque eo delatum.

981.

981. Hinc occupant omnia loca, ubi talia emissaria hiant; adeoque labia, gingivas, genas internas, linguam, palatum, fauces, tonsillas, uvulam, gulam, stomachum; intestina tenuia, ubique fere eadem specie.

982. Gentibus Borealibus, paludosa loca inhabitantibus, tempestate calida, pluviosa, infantibus, senibusque, frequentes.

983. Solent autem Aphthas in ore apparituras praecedere febris continua putrida, aut intermittens, continua facta; incipiens cum diarrhoea, vel dysenteria; magna & perpetua nausea, vomitus, prostratus appetitus; anxietas ingens, saepe repetens circa praecordia; debilitas magna; magna evacuatio quaecunque humorum; stupor & hebetudo; somnolentia levis, inaequalis, perpetua; perpetua querela de pondere & dolore circa stomachum.

984. Solet in initio aliquando hinc inde sparsa apparere solitaria pustula, jam primo in lingua, in labiorum angulis, in faucibus, & alibi, sine ulla certa constantia loci primi; & illae fere semper benigni: aliquando primo apparent in imis faucibus, adscendente quasi ex oesophago crusta alba, densa, splendens, instar recentis lardi, tenacissime adhaerente, lente adscendente: atque hae fere pessimae, &
ut

ut plurimum certo lethales: aliquando duris, crassis, densis, tenacibus crustis totum cavum oris ubique, usque ad extrema labiorum, obsident, omnia tegentes simul; & ab his raro resurgunt aegri.

985. Varius harum color: albus pellucidus instar margaritarum; albus sincerus ex densitate magna; fuscus; flavus; lividus; niger: quorum malignitas pari ordine, ac hic recensetur, procedit, ut prior optimus, pessimus posterior, sit.

986. Ubi haeserunt aliquamdiu, solent inferne solvi, laxari, frustulatim decidere, sicque sensim, & successive omnes partes prius affectae liberantur. Tum nonnullae cadunt cito, aliae tarde. Quaedam ilico renascuntur, quaedam tarde, aliae non: renascuntur quandoque aequae densae ac priores, & etiam nonnunquam adhuc densiores: patetque iterum tum diversitas periculi, & ubi,

987. Hic locus (981.), natura (979. 980.), causa (980. 983.), symptomata hujus mali (984. ad 987.), unde de genio statuere licet; atque inde effectus ejus facile deduci possunt.

988. Ubi enim talis crusta apthosa totam superficiem tegit partium descriptarum (981.), tum sensum nervis inprimendum tollit, unde sapor omnis sublatus;

exi-

exitum liquidorum per sua emissaria impedit, unde siccitas, vasorum suppositorum dilatatio, liquorum sub his stagnantium putrefactio, inflammatio partium ipsarum; cavitates vasorum absorbentium claudit, unde ingressum novi chyli, potus, medicamentorum impedit, vitia a denegata refectioe corporis nata producit, unde tandem inde mors; crustis deciduis, major per dilatata vasa jam aperta humorum effluxus, unde salivatio, diarrhoea, quae bonae si non renascuntur aphthosae crustae; malae, si iterum procreantur; deciduis crustis, dolor inflammatarum, & jam denudatarum partium, saepe vivum cruorem stillantium, unde saliva sanguinolenta, talisque dysenteria; haec autem omnia, si stomacho, emissario hepatis, pancreatis, intestinorum applicantur, nos docent infinita mala, quae ex hoc uno morbo oriri possunt; ut non opus sit aliam prognosin dicere.

989. Si vero ulcerosae crustae hae admodum lentae, crassae, latae, compactae, tum saepe suffocata caro subjecta inflammata suppurata, gangraenosa, in dira ulcera mutatur, eroso quandoque in os palati usque ejus involucro; qualia autem in stomacho & intestinis hinc mala, per se patet.

990. Ut curetur optime hoc malum, debet. 1. humorum vitalium impulsus internus in partes obsessas excitari temperari, ut suppeditato liquido inferne resolutio, laxatio, lapsus concilietur crustae ulcerosae: id efficitur potu multo, calido, diluente, resolvente, abstergente. Et quia in mala specie hujus morbi vasa lactea obfessa introitum facilem negant, hinc fomenta, vapores, balnea mirifici hic usus ex eisdem; cibus autem optimus ex aqua, pane, coctis, dein vino & melle mistis. 2. debet crusta in facilem citumque lapsum disponi: id fit fomento, gargarismo, clysmate: quae liquore calido laxante, emolliente, detergente, & satis diu adhaerendo humectante, putrefactioni resistente, constare debent. 3. simulac lapsus conciliatus est, tum anodyno, demulcente, & simul parum corroborante, medicamento simili utendum. 4. simulac rursus febris sedata, urina hypostatica, pulsus paulo liberior, tum potus corroborans prodest. 5. in fine mali purgans corroborans per alvum exhibendum.

991. Ex hac historia & curatione aphtharum multa obscura problemata practica solvuntur. Cur enim in febre cum diarrhoea & dysenteria in fine morbi aphthae? Cur id in pueris, senibusque inprimis? cur maxi-

maxime, si medicamenta, victus, regimen, calefacientia, aut adstringentia, in initio morbi hujus data? Cur, si in talis morbi initio purgans datur aphthae hujusmodi praecaventur? Cur in pessimis aphthis molestus & funestus singultus? Cur ora aphthosa, ventres turbati, appetitus prostrati junguntur ab Hippocrate? Cur aphthosa tunica ventriculi lienteriam creat? Cur aphthae nigrae pestiferae habentur? Cur aphthosum os gravidarum abortus praenuncium? Cur in putridis pulmonibus, hepate &c. Aphthae adsunt? Cur tumor, calor, suffocatio, angina ab aphthis refrigeratis? Cur deliria, jactationes, pervigilia, sudor frigidus, adeo hic funesta?

992. Regula ergo est: aphthae pelliculae, albae, tenues, sparsae, molles, facile cadentes, parum renascentes, superficariae, bonae; contra vero, candidissime opacae, flavae, fuscae, nigrae, densae, crassae, coeuntes, durae, tenaces, assiduo refectae, erodentes, malae.

N E P H R I T I S.

993. **I**psos Renes vera inflammatione occupari scimus ex dolore ardente, pungente, magno, inflammatorio loci ubi Renes siti sunt; ex febre acuta, continua

Aphor.

Q

non-